

Nr 364.

Godkänd av första kammaren den 15 juni 1920.

Godkänd av andra kammaren den 15 juni 1920.

Riksdagens skrivelse till Konungen angående anordnande av fasta försöksgårdar för jordbruket.

(Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 35.)

(Andra kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtande nr 14.)

Till Konungen.

Inom riksdagen har väckts motion i syfte att åstadkomma en skyndsamt och allsidig utredning rörande anordnande i landet av ett lämpligt antal fasta försöksgårdar för jordbruket och vad med denna fråga står i samband, med beaktande av i motionen angivna synpunkter.

Över motionen har riksdagen i vederbörlig ordning inhämtat yttrande från centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet.

Därjämte har riksdagens vederbörande utskott infortrat yttrande från Sveriges allmänna lantbrukssällskap, som däri hemställer, att en skyndsamt och allsidig utredning måtte komma till stånd dels rörande utvidgning av den försöksverksamhet, som nu bedrivs vid de fasta försöksstationerna, dels rörande inrättande av fasta försöksgårdar.

I förevarande motion göres gällande, att staten bör på ett kraftigare sätt än hittills ingripa i fråga om försöksverksamheten på jordbruksnäringsens område. Sålunda borde staten vid försöksanstalter och fasta försöksgårdar utexperimentera de bästa metoderna för täckdikning, bevattning, växtföljd, jordbearbetning, bärgning m. m. samt pröva maskiner och redskap, som vore för jordbruket lämpliga och arbetsbesparande ävensom

anställa försök med olika sädessorter, olika gödselmedel, grüngödsling, beteskultur, bästa sättet för ogräsen bekämpande m. m. Ett helt system av sådana fasta försöksgårdar borde upprättas i landet, så förlagda, att olika jordslag samt olika läge och ortsförhållanden bleve företrädde och tillika så fördelade, att varje hushållningssällskap skulle få om möjligt *en* sådan gård inom sitt område. Då denna plan givetsvis icke kan på en gång förverkligas, borde emellertid början göras med 8 till 10 stycken sådana gårdar.

Riksdagen kan för sin del biträda motionärernas åsikt, att allt vad som från statens sida kan göras för att främja jordbrukets utveckling hän emot intensivare drift också bör göras och att i detta syfte alla arbetsbesparande metoder böra undersökas och främjas genom fortsatt statlig försöksverksamhet. Ett utökande av den statsunderstödda försöksverksamheten har också från centralanstaltens för försöksväsendet på jordbruksområdets sida länge varit påtänkt. Redan 1912 hemställde centralanstaltens styrelse i skrivelse till Eders Kungl. Maj:t om anslag för anordnande av tre fasta försöksstationer i olika delar av landet. Denna framställning bifölls emellertid icke, men vid 1918 års lagtima riksdag beviljades på framställning av Eders Kungl. Maj:t ett anslag av 8,000 kronor för anordnande av fast försöksverksamhet vid statsunderstödda lantbruks- och lantmannaskolor under ledning av centralanstalten. Enligt centralanstaltens ovan omförmälda yttrande äro nu dylika försöksstationer till ett antal av 14 stycken anordnade dels vid lantbruksskolor och dels vid lantmannaskolor i olika delar av landet.

Riksdagen anser, att den sålunda redan beträdda vägen att utsträcka försöksverksamheten till lantbruks- och lantmannaskolor är lyckligt funnen och bör än vidare fortsättas. Det måste givetvis hava sin stora betydelse för försöken och de gjorda rönens spridning ute i bygderna, att de företagas vid de anstalter, där unga män och kvinnor inhämta kunskap i övrigt om jordbruket och dess skötsel och sålunda av dem föras ut i det praktiska livet. Med den rikliga tillgång på sådana skolor som vårt land dess bättre har — förutom de tvenne lantbruksinstituten samt 12 lantbruksskolor finnas för närvarande 45 lantmannaskolor, av vilka många ha jordbruk — synes en utvidgning i denna riktning vara lättast att genomföra liksom i fråga om resultaten mest givande.

Emellertid anser riksdagen i likhet med Sveriges allmänna lantbruks-sällskap, att utom dessa försöksstationer även några, exempelvis tre, större fasta försöksgårdar böra komma till stånd, där sådana försök kunna utföras, som kräva större areal eller i övrigt ej kunna lämpligen anordnas

med de mera begränsade hjälpmedel, som stå försöksstationerna till buds. Särskilt vill riksdagen framhålla önskvärdheten av att en sådan gård bleve förlagd till en trakt, där sandjordskulturen kunde på ett ingående sätt utexperimenteras.

Då motionärerna på tal om lantbruksskolornas lämplighet såsom försöksgårdar även framkastat den tanken, att de gårdar, till vilka dessa skolor äro förlagda, böra ägas av staten eller att lantbruksskolorna i regel böra förläggas till statsegendomar samt att en eventuell utredning även måtte upptaga denna fråga till prövning, har riksdagen intet att erinra emot att så sker, då riksdagen i likhet med motionärerna anser, att lantbruksskolor, som nödgas flytta från den ena egendomen till den andra, äro mindre lämpliga för ifrågavarande försöksverksamhet. I sådana fall, då lantbruksskolorna äro förlagda till av hushållningssällskapen ägda egendomar och sålunda redan nu stationära, finnes däremot givetvis ingen anledning att ifrågasätta skolornas flyttning till statsegendomar.

I motionen uttalas vidare, att samarbete bör äga rum emellan de olika institutionerna i landet för försöksverksamhet. I sådant avseende vill riksdagen särskilt framhålla nödvändigheten av att denna verksamhet sammanföres under en enhetlig ledning, som förmår att överblicka och organisera det hela, så att onödig decentralisering undviks.

Riksdagen anser sålunda, att en utredning bör komma till stånd, om ock en viss begränsning av motionärernas förslag måste göras med hänsyn till de vittgående ekonomiska konsekvenser detsamma eljest skulle medföra. Fördenskull har riksdagen ansett sig böra göra hemställan i ämnet i närmaste anslutning till vad som förordats av Sveriges allmänna lantbruks-sällskap.

På grund av vad i förevarande ämne förekommit får riksdagen an-hålla, att Eders Kungl. Maj:t måtte föranstalta om en skyndsam och allsidig utredning dels rörande utvidgning av den försöksverksamhet på jordbruks-området, vilken redan nu bedrivs vid de fasta försöksstationerna, dels ock rörande anordnande i landet av fasta försöksgårdar för jordbruket samt därefter för riksdagen framlägga förslag i frågan.

Stockholm den 15 juni 1920.

Med undersåtlig vördnad.